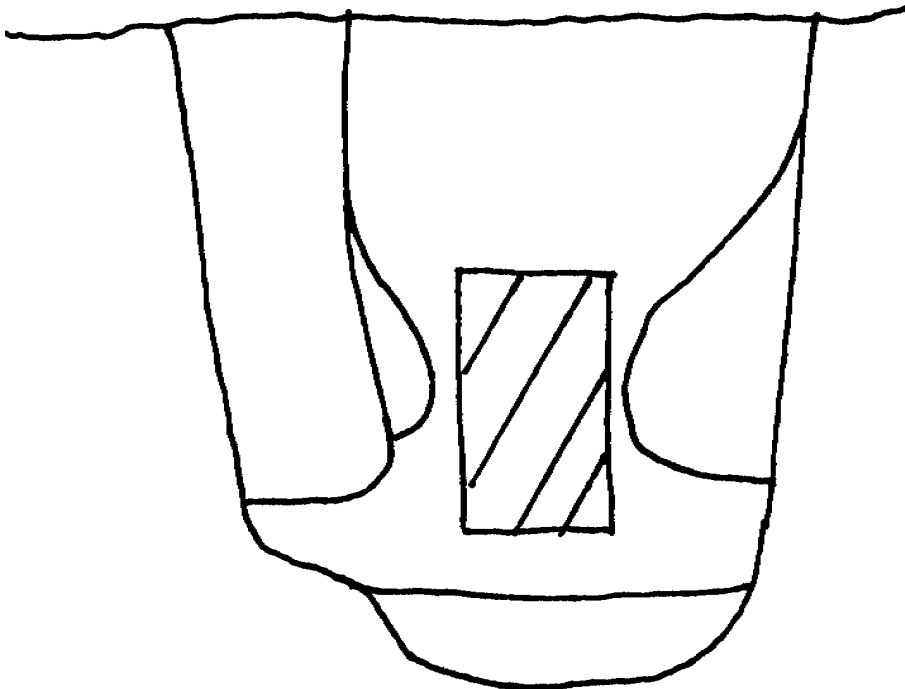

**Sophienborg V, makrofossilanalyse af materiale
fra en germanertids-gård i Nordsjælland.**

Peter Steen Henriksen

Sophienborg V, makrofossilanalyse af materiale fra en germanertids-gård i Nordsjælland.

Peter Steen Henriksen, Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser (NNU)

Resume: Makrofossilanalyser af prøver fra en germanertidsgård ved Hillerød viste, at man på stedet dyrkede Avnklædt Seksrødt Byg og Rug. Dette fund af Rug er det ældste fra Nordsjælland. Ukrudtsfrøene i prøverne stammede dels fra markukrudt, der er kommet ind sammen med kornet, og dels fra planter fra græsland/enge/moser. Disse stammer sandsynligvis fra hø eller husdyrgødning.

Baggrund:

Ved prøvegravning forud for bebyggelse af et areal umiddelbart nord og vest for Nordsjællands Folkemuseum på Sophienborg i Hillerød fandt man stolpespor fra fire huse arkæologisk dateret til germanertid, samt et mindre område med et kulturlag mellem husene.

Bevaringstilstanden af stolpehullerne var ret dårlig, så der kun i et stolpehul fra Hus I og et stolpehul fra Hus II var klart definerede stolpespor. Fra disse blev der udtaget prøver til makrofossilanalyse, ligesom er blevet taget to prøver fra kulturlaget.

På trods af det meget begrænsede materiale, der kunne hentes fra pladsen var det væsentligt at få lavet makrofossilanalyser, da germanertid er en periode, fra hvilken der kun er lavet meget få og små arkæobotaniske undersøgelser fra Nordsjælland hidtil.

Fundmaterialet, behandling og analysemetode:

Fra Hus I er der analyseret en prøve fra stolpehul A3032 (se fig. 1). Jordprøven var på 4½ liter og efter flotation var der en prøverest på 31,7 gram primært trækulsfragmenter.

Fra Hus II er der analyseret en prøve fra stolpehul A3074 (se fig. 2). Jordprøven var på 3½ liter og efter flotation var der en prøverest på 9,6 gram, primært trækulsfragmenter.

Fra kulturlaget er der udtaget to jordprøver i sydprofilen i punktet 101/516 (se fig. 3). Jordprøven fra lag 1 var på 3 liter og efter flotation var der en prøverest på 32,1 gram, primært trækulsfragmenter og en del potteskår.

Jordprøven fra lag 2 var på 4 liter og efter flotation var der en prøverest på 9,0 gram, primært trækulsfragmenter.

Jordprøverne er blevet floteret og det frafloterede materiale er opsamlet i en sigte med en maskevidde på 0,25 mm.

Efterfølgende er materialet blevet gennemset under stereolup og alle frø og andre identificerbare plantedele er sorteret fra og bestemt.

Analyseresultaterne

Resultatet af analyserne ses i tabel 1. Stolpehulsprøverne og lag 1 i kulturlaget indeholdt henholdsvis Avnklædt Seksrødt Byg (Hordeum vulgare var. vulgare) og Rug (Secale cereale). Dette viser at begge afgrøder blev dyrket, men der kan ikke siges noget om hvorvidt den ene af de to afgrøder har været vigtigst. Dette fund er det ældste Rugfund fra Nordsjælland og en nærmere datering vil derfor være meget

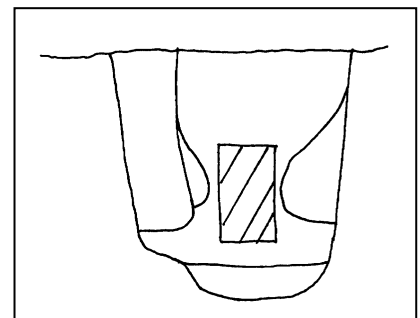

Fig. 1. Stolpehul A3032. Makrofossilprøve angivet med skravering

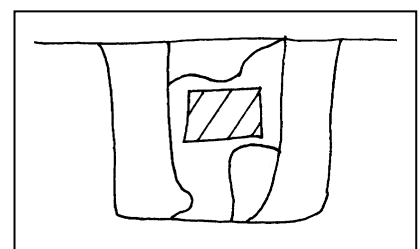

Fig. 2. Stolpehul A3074. Makrofossilprøve angivet med skravering.

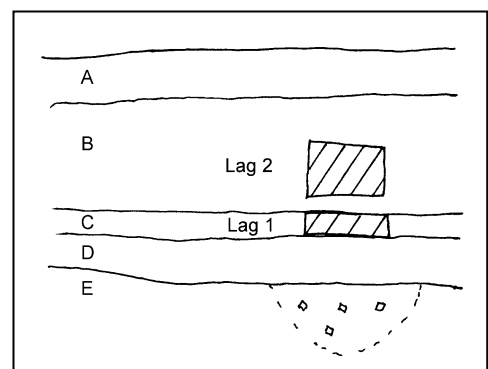

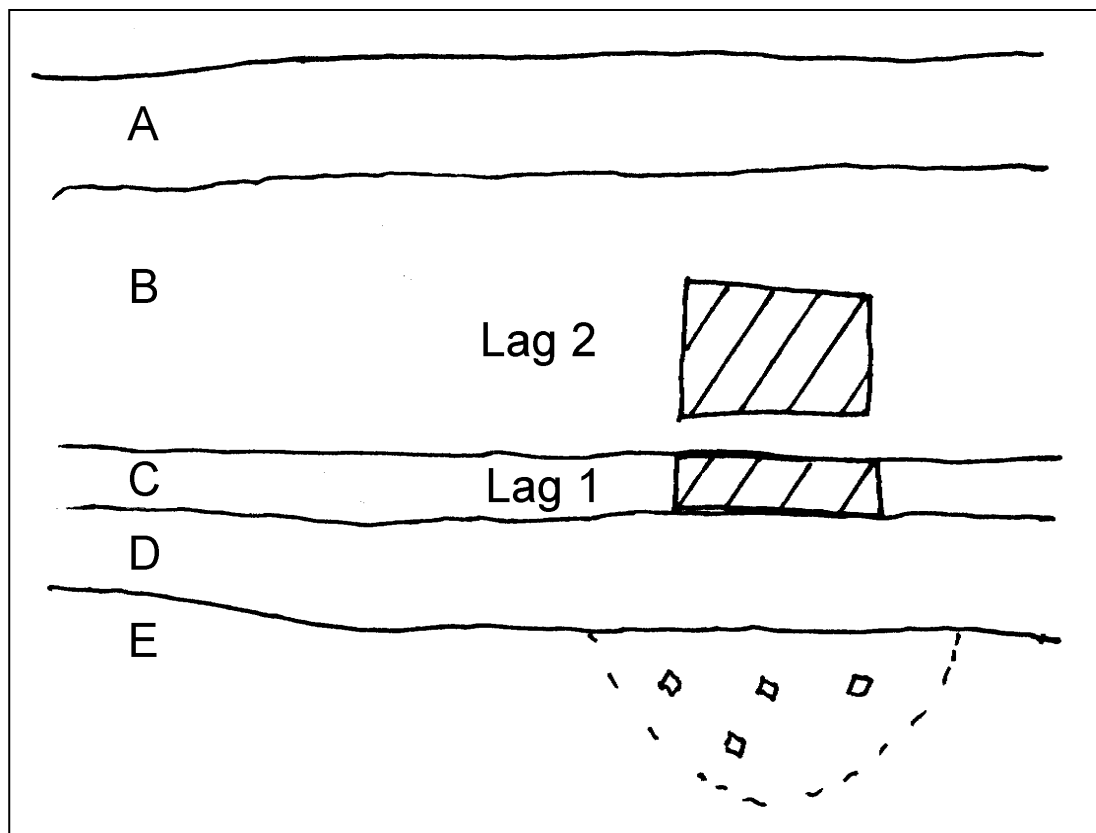
Fig. 3. Kulturlaget. Makrofossilprøverne er angivet med skravering. Beskrivelse af jordlagene A-E ses i bilag 1.

interessant. Frøene fra markukrudt og aksdelene fra Rug viser, at kornet er blevet tærsket og rensset på gården. Frøene fra planter fra græsland/enge/moser stammer sandsynligvis fra hø eller husdyrgødning.

Tabel 1: Resultatet af makrofossilanalyserne af prøver fra Sophienborg V.

Sophienborg V NFH 1402	NNU-nr. A8314	A3032	A3074	lag 1	lag 2
Afgrøder					
Hordeum vulgare	Seksradet Byg		6	2	
Hordeum vulgare var. vulgare	Avnklædt Seksradet Byg	18	4		
Secale cereale	Rug	1		178	
Secale cereale	Rug - aksled			31	
Cerealia	Korn	12	6	179	3
Cerealia	Korn (i fragmenter)			115	
Markukrudt					
Avena sp	Havre sp	1			
Chenopodium album	Hvidmelet Gåsefod	1	1		
Chenopodium sp	Gåsefod sp.	10	8		4
Fallopia convolvulus	Snerle-Pileurt	2			
Galeopsis sp	Hanekro sp.				1
Galium spurium	Hør-Snerre	2	1		
Persicaria maculosa/lapathifolium s.l.	Fersken/Bleg/Knudet Pileurt		8	1	3
Persicaria sp	Pileurt sp.	1			
Poa annua	Enårig Rapgræs	1			
Rumex acetosella	Rødknæ	2		2	
Setaria viridis	Grøn Skærmaks	3			
Spergula arvensis	Almindelig Spergel		1		
Stellaria media	Almindelig Fuglegræs	2		2	2
Græsland/enge/moser					
Carex sp	Star sp.	2	1	1	
Danthonia decumbens	Tandbælg	2			1
Eleocharis palustris	Almindelig Sumpstrå	2			
Luzula sp	Frytle sp.			1	
Origanum vulgare	Merian	1			
Plantago major	Glat Vejbred	1			
Variabel økologi					
Asteraceae	Kurveblomst fam.			1	
Atriplex sp	Mælde sp.			2	
Festuca/Lolium sp	Svingel/Rajgræs	1			
Poaceae	Græs fam.	9			
Potentilla sp	Potentil sp.	1			
Silene sp	Limurt sp.			1	
Vicia/Lathyrus sp	Vikke/Fladbælg			2	
Ubestemte frø		9	12	9	4
stængel- og roddele				5	

Beskrivelse af lagene i sydprofilen i punktet 101/516, Sophienborg V, NFH 1402.

Lag A: Gråbrunt sandet kulturlag.

Lag B: Gråbrunt sandet kulturlag med indhold af brændt lerklining og trækul.

Lag C: Gråbrunt sandet kulturlag. Som B, men med et stort indhold af trækul.

Lag D: Lysegult finsand/silt. Nedskyllet/vandafsat, men uden lagdelinger.

Lag E: Undergrund af gråt smeltevandssand. Linse med enkelte trækulsfragmenter.